

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูปฏิบัติการสอนที่มีเพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงานและวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน

ประชากรคือ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูสังกัด โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช มีทั้งหมดจำนวน 31 โรงเรียน มีผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 31 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 40 คน และครูปฏิบัติการสอนจำนวน 835 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 16 คน ผู้ช่วยผู้บริหารจำนวน 20 คน และครูปฏิบัติการสอนจำนวน 270 คน สังกัดโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

เครื่องมือคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร 6 ด้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ชนิด 5 ช่วงคะแนน จำนวน 50 ข้อ และข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูต้องการ จำนวน 6 ข้อ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway Anova)

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านลักษณะทางกาย ด้านภูมิหลังทางสังคม ด้านสติปัญญา ด้านบุคลิกภาพ ด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน และด้านลักษณะทางสังคม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงประสงค์ ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน และวุฒิการศึกษาต่างกัน

2.1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียน ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง โดยภาพรวมพบว่า มีความพึงประสงค์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านคุณลักษณะทางกาย ด้านภูมิหลังทางสังคม ด้านสติปัญญา และด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการงานระหว่างเพศชายกับเพศหญิงมีความพึงประสงค์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงประสงค์ที่สูงกว่าเพศหญิง

2.2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงประสงค์ในทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป กับ 31 - 40 ปี มีความพึงประสงค์ด้านลักษณะทางกายและด้านลักษณะทางสังคมที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31 - 40 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

ส่วนด้านอื่นๆ และโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความพึงประสงค์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันพบว่า

2.4.1 ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนกับครูปฏิบัติการสอนมีความพึงประสงค์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยภาพรวม ด้านลักษณะทางกาย ด้านสติปัญญาและด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงานแตกต่างกัน โดยผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

2.4.2 ผู้บริหารโรงเรียน กับ ครูปฏิบัติการสอน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน กับ ครูปฏิบัติการสอนมีความพึงประสงค์ด้านภูมิหลังทางสังคมที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูปฏิบัติการสอน

ส่วนด้านลักษณะทางสังคม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.5 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันพบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงาน 21 ปีขึ้นไปกับ 10 ปีลงมา และกลุ่ม 11 - 20 ปี กับกลุ่ม 10 ปีลงมา มีความพึงประสงค์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวม ด้านลักษณะทางกาย และด้านภูมิหลังทางสังคมที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงาน 21 ปีขึ้นไป และกลุ่ม 11 - 20 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า กลุ่ม 10 ปีลงมา

ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ด้านสติปัญญา ด้านบุคลิกภาพ ด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ด้านลักษณะทางสังคม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน

3.1 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอนมีความพึงประสงค์ที่จะได้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีลักษณะทางกาย คือมีบุคลิกสง่าผ่าเผยมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารที่มีความกระฉับกระเฉงว่องไว และ มีสุขภาพกายแข็งแรง สุขภาพจิตดีไม่มีโรคประจำตัว

3.2 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอนมีความพึงประสงค์ที่จะได้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณลักษณะด้านภูมิหลังทางสังคม คือมีประวัติส่วนตัวดีมากที่สุด รองลงมาคือ เป็นที่ยอมรับของสังคม และมีการศึกษาดี

3.3 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอนมีความพึงประสงค์ที่จะได้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณลักษณะด้านสติปัญญา คือ ฉลาด สามารถตัดสินใจได้ถูกต้องและรวดเร็ว มากที่สุด รองลงมาคือ มีความรู้ความสามารถในการบริหาร และสามารถวางแผนการทำงานได้ดี

3.4 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอนมีความพึงประสงค์ที่จะได้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คือ เป็นคนมีอารมณ์เยือกเย็น สุขุม มากที่สุด รองลงมาคือ มีมนุษยสัมพันธ์ดี และควบคุมอารมณ์ได้

3.5 บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอนมีความพึงประสงค์ที่จะได้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณลักษณะด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน คือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นร่วมแสดงความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ ให้ขวัญกำลังใจกับผู้ร่วมงาน และ รู้และเข้าใจระบบงานโรงเรียนเป็นอย่างดี

3.6 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอนมีความพึงประสงค์ที่จะได้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณลักษณะด้านลักษณะทางสังคม คือพร้อมให้ความช่วยเหลือกับผู้ร่วมงาน มากที่สุด รองลงมาคือ เป็นผู้ที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความเห็นอกเห็นใจผู้ร่วมงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลนำเสนอตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะทางกาย ด้านภูมิหลังทางสังคม ด้านสติปัญญา ด้านบุคลิกภาพ ด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน และด้านลักษณะทางสังคมอยู่ในระดับมาก ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดของแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านลักษณะทางกาย อยู่ในระดับมาก แสดงว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านลักษณะทางกายของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสำคัญ ทั้งนี้ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูอาจารย์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับได้ สมพงษ์เกษมสิน (2523 : 293) ที่ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีรูปร่างสมบูรณ์ เพราะผู้ที่มีร่างกายที่สมบูรณ์และสุขภาพจิตดี จะเป็นคุณลักษณะที่ดึงดูดใจบุคคลอื่นให้ยอมรับนับถือว่าเป็นผู้เข้มแข็ง อดทน และสามารถฟันฝ่าและนำหมู่คณะได้ นอกจากนี้ วิจิตร วรุตยางกูร และสุพิชญา ธีระกุล (2523 : 74 - 76) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะทางกายของผู้บริหารไว้ว่า ผู้บริหารต้องมีสุขภาพดี สุขภาพในที่นี้หมายถึง สุขภาพทางกายและสุขภาพจิต สุขภาพเป็นเครื่องเสริมสร้างให้การปฏิบัติงานถูกต้องและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ เจคอบสัน ลอกชคอน และวิกแมน (Jacobson Logsdon and wiegman 1973 : 40 - 44 ; อ้างอิงมาจาก ผัน หอมเกตุ 2534 : 87) ร่วมกันเขียนไว้ว่า ผู้ที่จะเป็นครูใหญ่นั้นควรมีคุณสมบัติส่วนตัวคือ ครูใหญ่ต้องมีสุขภาพดี พุดหรือ

ฟังชัดเจน มีสุขภาพจิตดี มีปัญญาสูง สามารถนิเทศการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูง มีใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของคณะครูและเด็ก เป็นผู้ที่มีเสน่ห์ในตนเอง และมีอารมณ์มั่นคง

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สโตกคิลล์ (Stogdill 1974 : 74 -75) ในคุณลักษณะทางกายว่าผู้บริหารต้องมีลักษณะทางกาย ที่มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง มีร่างกายสง่า สุขภาพจิตดี พูดเสียงดังชัดเจน เล่นกีฬาได้ดี ออกกำลังกายสม่ำเสมอ รูปร่างรูปทรง ส่วนสูงและน้ำหนักมีสัดส่วนที่สัมพันธ์กัน และสภาพร่างกายพร้อมที่เผชิญกับงานทุกเมื่อ และทำงานอย่างกระฉับกระเฉง

จึงสรุปได้ว่าคุณลักษณะทางกายมีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะคุณลักษณะเหล่านี้ช่วยส่งเสริมความเป็นผู้นำ เพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ

1.2 ด้านภูมิหลังทางสังคม อยู่ในระดับมาก แสดงว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านภูมิหลังทางสังคมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีความสำคัญ ทั้งนี้ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภูมิหลังทางสังคมดีและลึกซึ้งในงาน สอดคล้องกับ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525 : 96) ได้กล่าวไว้ว่าผู้นำต้องมีฐานะทางสังคม มีตำแหน่งทางสังคม เป็นที่รู้จักทั่วไป และให้ความเห็นไว้ว่า ความเจริญของโรงเรียน ต้องอาศัยสมรรถภาพทั้งทางส่วนตัว และวิชาชีพ สมรรถภาพทางวิชาชีพที่ขาดไม่ได้ คือการมีพื้นฐานการศึกษาที่สูงพอ การมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในศาสตร์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา การมีประสบการณ์ก่อนที่จะรับตำแหน่งอย่างเพียงพอ ในทำนองเดียวกัน เฉลิม รัชชนะกุล (2524 : 29) สรุปไว้ว่าผู้บริหารโรงเรียนควรมีวุฒิทางการศึกษาสูง ทั้งความรู้ทั่วไป ความรู้ทางวิชาชีพความรู้เกี่ยวกับสภาวะทางสังคม และต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน ธรรมรัตน์ ประเสริฐ (2525 : 6) อ้างอิงมาจาก พัน หอมเกตุ 2534 : 89) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้บริหาร สรุปว่าภูมิหลังของผู้บริหารจะต้องประกอบด้วยภูมิหลังส่วนบุคคล เกี่ยวข้องกับเพศ อายุ ภูมิฐานะเดิม สถานภาพทางการสมรส อาชีพของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ภูมิหลังทางการศึกษา เกี่ยวข้องกับประวัติการศึกษาในด้านคุณวุฒิการศึกษา การฝึกอบรมทางการบริหารการศึกษา เหล่านี้ช่วยส่งเสริมความเป็นผู้นำเพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

1.3 ด้านสติปัญญา อยู่ในระดับมาก แสดงว่า คุณลักษณะด้านสติปัญญาของผู้บริหารมีความสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเห็นว่าผู้ที่มีสติปัญญาเป็นเลิศย่อมมีความสามารถในการคิด การจำ การนำไปใช้ ตลอดถึงการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประมาณ

คำเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดีและถูกต้องสอดคล้องกับ กิตติพันธ์ รุจิรกุล (2529 : 40 - 41 อ้างอิงมาจาก ผัน หอมเกตุ 2534 : 90) ได้เสนอแนะเอาไว้ว่าผู้นำที่ดีควรมีความสามารถในการที่จะศึกษา และเข้าใจประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นมา มีความสามารถในการใช้สมอง เซวาร์ ไหวพริบ และสติปัญญาอันประกอบไปด้วยความสามารถในการพุดจูงใจคนอื่นคล้อยตาม มีเหตุผล มีความจำดี มีความรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องงานเป็นอย่างดี มีความสามารถในการวินิจฉัยเพื่อตัดสินใจ มีความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2525 : 96) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะผู้นำไว้ว่า ผู้นำจะต้องมีปัญญาไหวพริบ การตื่นตัวอยู่เสมอ ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ การใช้เวลาและภาษา ความเป็นผู้ริเริ่มเป็นของตนเอง และความเป็นผู้มีใจรักตัดสินใจปัญหาที่ดี ประถม แสงสว่าง (2524 : 14 - 15) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ดีควรมีความจำดี และมีจินตนาการดี สมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 293 - 296) มีความเห็นว่าความสามารถทางสติปัญญา และคุณภาพทางสมองเป็นสิ่งจำเป็น และมีความสำคัญสำหรับผู้นำต่อหน้าที่บริหารมาก อาจพิจารณาได้จากความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร ความมีเหตุผล ความสามารถในการจดจำ และนำมาปฏิบัติได้ ความสามารถในการเรียนรู้ รวบรวม แยกแยะ และสรุปข้อปัญหาต่าง ๆ ได้ดีความสามารถในการวินิจฉัยก่อนตัดสินใจ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ และบุคคลได้ดี ดอล (Doll 1978 : 153 - 155 อ้างอิงมาจาก ผัน หอมเกตุ 2534 : 91) สนับสนุนไว้ว่าผู้นำทางการศึกษาควรจะเป็นผู้ที่มีสติปัญญาด้วย ผู้บริหารการศึกษาควรมีความรู้ทางวิชาการเป็นอย่างดี จึงสามารถบริหารโรงเรียนได้เจริญก้าวหน้า

1.4 ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก แสดงว่าคุณลักษณะผู้นำด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารโรงเรียน มีความสำคัญ ทั้งนี้ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีบุคลิกภาพดี จะสามารถบริหารงานได้ประสบความสำเร็จ เป็นที่ชื่นชอบ สรรพภาพแก่ผู้ร่วมงานและผู้พบเห็น ทำให้สามารถแสดงความเป็นผู้นำได้ง่ายขึ้น ดังเช่น เอ็ด สาระภูมิ (2529 : 40 - 41) ได้ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารจะต้องมีบุคลิกภาพดี คือมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการสมาคมดี ใจกว้าง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์มีความกระตือรือร้น มีความกล้า ความร่าเริง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีอารมณ์ขัน มีกิริยาความประพฤติ ศีลธรรม จรรยา ความสุภาพ ความอ่อนโยนและไม่เห็นแก่ตัว นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2525 : 96) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำต้องเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นที่คนอื่นพึ่งพาได้ มีความคิดริเริ่ม มีความสม่ำเสมอมั่นคง อดทน กล้าพูด กล้าทำ มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความปรารถนาที่จะเป็นเลิศ ภิญญพร วัฒนเจริญ (2525 : 82-83) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า ลักษณะทางบุคลิกภาพของผู้นำควรประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความทะเยอทะยาน ความคิดริเริ่ม ความสามารถ การแต่งกาย ตลอดจนกริยามารยาท และการพุดจาปราศรัย วิจิตร ศรีสะอ้าน (2519 : 51) ได้เสนอแนะไว้ว่า ผู้นำต้องมีความภูมิฐาน คือเป็นผู้มีบุคลิกภาพนำ

ชมชอบ อารมณ์ดีมั่นคง พูดยกย่องความหมายเป็นไปได้อย่างไม่เคอะเขิน รักษาท่าทางให้สง่าผ่าเผย แต่งกายสะอาด และรอบรู้ในมารยาททางสังคม ประถม แสงสว่าง (2524 : 14-15) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ดี มีความกรุณา เห็นอกเห็นใจต่อครู และนักเรียน มีมนุษยธรรม ใจเย็น มีความยุติธรรมและมีความมั่นคงในอารมณ์ สมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 293-296) กล่าวไว้ว่าบุคลิกภาพของผู้บริหารจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้อื่นให้ความร่วมมือและยอมรับนับถือ ปัจจัยสำคัญของบุคลิกภาพของนักบริหาร คือความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ ด้านอารมณ์ และความรับผิดชอบ อภา ภมรบุตร (2529 : 1 อ้างอิงมาจาก พัน หอมเกตุ 2534 : 95) ได้บันทึกเอาไว้ว่า บุคลิกภาพของผู้บริหารมีความสำคัญยิ่ง เพราะผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดีถือว่าเป็นผู้ได้เปรียบในระยะแรก จะเป็นผู้ได้รับการนับถือนำเคารพเลื่อมใสต่อบุคคลที่ได้พบเห็น โดยไม่ต้องพูดยกย่อง และเมื่อมีการสนทนากันแล้ว ผู้มีบุคลิกภาพดียิ่งเป็นที่รักใคร่เลื่อมใสศรัทธามากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนมีบุคลิกภาพดังกล่าว

1.5 ด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงานอยู่ในระดับมาก แสดงว่าลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช น่าจะมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสามารถในการทำงานและการบริหารงานจะส่งผลให้งานประสบความสำเร็จมากกว่า สอดคล้องกับ นิโรช งามะประป็น (2527 : 85-86) เสนอแนะไว้ว่า ผู้นำที่ดีควรมีความปรารถนาที่จะทำงานให้ดีที่สุด ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค สนุกกับงานที่ทำและอภา บุญช่วย (2538 : 26 - 27) สรุปว่าลักษณะผู้นำต้องอุทิศตนเพื่องาน รู้จักให้กำลังใจ และกระตุ้นให้สมาชิกทำงานด้วยความเต็มใจ ฉะนั้นผู้บริหารควรพัฒนาตนเองให้มีบุคลิกภาพดังกล่าว

1.6 ด้านลักษณะทางสังคมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า คุณลักษณะทางสังคมของผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญมาก ทั้งนี้ทั้งผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูอาจารย์มีความต้องการผู้บริหารที่สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ดี จะมีความเป็นผู้นำที่ดี พัน หอมเกตุ (2534 : 90) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำต้องมีความต้องการร่วมมือกับผู้อื่น เป็นผู้มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับของสังคม เข้าสังคมได้ดี พุทธพร อิศเรสรังสรรค์ (2538 : 40-45) ได้กล่าวว่าลักษณะของผู้นำที่ดีต้องเข้าสังคมได้ดี ซึ่งการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนต้องประสานงานกับบุคคลต่าง ๆ หลายฝ่าย เช่นเพื่อนร่วมงานนักเรียน ชุมชน และคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน

จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะทั้ง 6 ด้านของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูอาจารย์มีความต้องการคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ในระดับมาก

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามความต้องการของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอนที่มีเพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน และวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายแยกเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

2.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านลักษณะทางกาย ด้านภูมิหลังทางสังคม ด้านสติปัญญาและด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน กลุ่มตัวอย่างเพศชายกับเพศหญิง มีความประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า มีความประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่าเพศชายมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงประสงค์สูงกว่าเพศหญิง ซึ่งได้สอดคล้องกับประสาทอิศรปริดา (2538 : 290) ได้กล่าวไว้ในจิตวิทยาทั่วไปว่า เพศชายมีความมักใหญ่ใฝ่สูง มุ่งความสำเร็จของชีวิตจากผลการทำงาน ไม่ชอบจำเจและต้องการเป็นหัวหน้า ส่วนเพศหญิงชอบทำงานละเอียดถี่ถ้วน ระวังระวังในรายละเอียดแบบแผน ไม่ต้องการตัดสินใจมาก และไม่ชอบทำงานที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง และผู้บริหารต้องทำหน้าที่รับผิดชอบในฐานะคนกลาง ทำหน้าที่ต้องประสานกำกับให้งานทุกฝ่ายสนับสนุนซึ่งกันและกันและกันไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อความสำเร็จของงาน โดยไม่คำนึงถึงเพศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการบริหารงานในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิทางการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงประสงค์ของผู้บริหารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีวุฒิการศึกษาผ่านการอบรมและมีประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งการฝึกหัดครู (2525 : 1) เสนอว่า ในการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู ต้องพัฒนาทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติควบคู่กันไปตลอดเวลา ด้านทฤษฎีต้องเรียนหลักการศึกษาและจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งต้องนำหลักการเหล่านี้มาใช้ในการประกอบวิชาชีพครู ส่วนการปฏิบัตินั้นจะต้องฝึกภาคปฏิบัติ สังเกตและศึกษาสภาพต่าง ๆ ก่อนนำไปสู่การปฏิบัติจริง ประกอบกับโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนไม่ซับซ้อน และไม่ได้ให้ความสำคัญด้านคุณวุฒิมากไปกว่าศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจทำให้ความต้องการเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามความต้องการของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

2.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน คือกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปกับ 31 - 40 ปี มีความพึงประสงค์ด้านลักษณะทางกายและลักษณะทางสังคมที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากคนมีอายุน้อยเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น จะมีเพื่อนสนิทเป็นกลุ่มรับผิดชอบในฐานะพลเมืองดี อยู่ในวัยสร้างคุณภาพระหว่างการพึ่งพาอาศัยผู้อื่นกับการเป็นตัวของตัวเอง โดยไม่รู้จักตัดสินใจว่า เมื่อใดควรพึ่งพาอาศัย ปรึกษาหารือผู้อื่น และเมื่อใดสามารถตัดสินใจการกระทำได้ด้วยตัวเองรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม ส่วนผู้ที่มีอายุสูงเป็นวัยที่มีความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองและสังคมสูงขึ้น เป็นผู้เอาจริงเอาจังกับชีวิตการงาน ไม่มีเวลาออกไปคบหากับเพื่อนฝูงได้มากนัก เป็นวัยที่มีประสบการณ์แปลกใหม่ลดลงกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (โยธิน จารุภูมิ 2526 : 68-72)

2.4 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันพบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน กับ ครูปฏิบัติการสอนมีความพึงประสงค์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยภาพรวม ด้านลักษณะทางกาย ด้านสติปัญญาและด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงานแตกต่างกัน โดยผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า และผู้บริหารโรงเรียน กับ ครูปฏิบัติการสอน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน กับ ครูปฏิบัติการสอนมีความพึงประสงค์ด้านภูมิหลังทางสังคมที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูปฏิบัติการสอน ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิตต์ หมวดสง (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าทัศนะของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อคุณลักษณะของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการและด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารทั่วไปและด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ต่างกัน จะมีความคิดเห็นหรือวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ แตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานในฐานะผู้ประสาน ควบคุมดูแลการจัดการต่าง ๆ ในโรงเรียนให้เกิดความเรียบร้อย บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่การเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารจะมีการคัดเลือกจากครูปฏิบัติการสอนที่มีความรู้ความสามารถทางด้านสติปัญญาและด้านที่เกี่ยวข้องกับงานสูงกว่า เพราะครูปฏิบัติการสอนจะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการหรือด้านเนื้อหาวิชาที่สอนหรือตนเองถนัด รับผิดชอบเฉพาะนักเรียนที่ตนเองสอนหรืองานในหน้าที่ของตนเองเท่านั้น ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กับบุคคลนอกองค์กร หรือในแง่ของการเข้ารับการฝึกอบรมด้านการบริหารต่าง ๆ ผู้บริหารจะได้เข้ารับการฝึกอบรมบ่อยครั้ง แต่ครูผู้สอนไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมเลย ถ้าเข้าฝึกอบรมก็จะเป็นเฉพาะด้านวิชาการเท่านั้น จึงทำให้ความต้องการ

การคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนระหว่างกลุ่มผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครู ปฏิบัติการสอนแตกต่างกัน

2.5 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนระหว่างกลุ่ม ตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงาน 21 ปี ขึ้นไปกับ 10 ปีลงมา และกลุ่ม 11 - 20 ปี กับกลุ่ม 10 ปีลงมา มีความพึงประสงค์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนโดยภาพรวม ด้านลักษณะทางกาย และด้านภูมิหลังทางสังคมที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงาน 21 ปีขึ้นไป และกลุ่ม 11 - 20 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า กลุ่ม 10 ปีลงมา ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับเฉลิม รัชชนะกุล (2524 : 81-82) มีความเห็นว่าคุณลักษณะผู้นำควรมีสุภาพร่างกายที่ดี คือ มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง อดทนพร้อมที่จะเผชิญกับงาน ผู้ที่มีร่างกายแข็งแรงอยู่เสมอจะมีลักษณะเด่นเน้นให้กลายเป็นผู้นำได้ง่าย และภูมิหลังทางสังคม ประสบการณ์ คือ มีภูมิหลังที่ดี ทรงเกียรติ มีประสบการณ์กว้างขวาง และลึกซึ้งในงาน นอกจากนี้เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2525 : 22 - 23) เห็นว่าความเจริญของโรงเรียนจะต้องอาศัยผู้บริหาร โรงเรียนที่มีสมรรถภาพทางวิชาชีพ ได้แก่ มีพื้นฐานการศึกษาที่สูงพอ มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์ก่อนที่จะรับตำแหน่งอย่างเพียงพอ และมีความสามารถต่อการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับสมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 293 - 296) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำต้องมีพื้นฐานด้านประสบการณ์ ผู้นำที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติด้านการตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการ การวางแผน เพื่อจะได้พิจารณาในการเลือกวิธีที่ถูกต้อง นอกจากนี้การขยายงานขององค์กรในปัจจุบัน มีปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการเพิ่มขึ้น ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าจะเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการทำงานกว้างกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า เพราะการสั่งสมประสบการณ์จะช่วยในการวางแผนการทำงาน การหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาด การทำงานได้ประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้สมบูรณ์ และรวดเร็วกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อย อีกทั้งช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานด้วยดี จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จึงมีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอนที่มีเพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันมีความพึงประสงค์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนแตกต่างกัน ดังนั้นการพัฒนาดนของผู้บริหาร โรงเรียนในแต่ละ โรงเรียนที่มีกลุ่ม

ครูปฏิบัติการสอนหรือผู้ร่วมงานที่มีคุณลักษณะดังกล่าวแตกต่างกัน จะต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมตามความต้องการของบุคคลดังกล่าว

2. การพัฒนาตนเองของผู้บริหารให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ร่วมงานควรจะเร่งพัฒนาไปตามลำดับความต้องการของบุคคลดังกล่าวเพื่อความเจริญในการปฏิบัติงาน และทำให้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เช่น

ด้านลักษณะทางกาย ผู้ร่วมงานต้องการผู้บริหารที่มีบุคลิกสง่างาม่มากที่สุด

ด้านภูมิหลังทางสังคม ต้องการผู้บริหารที่มีประวัติส่วนตัวดีมากที่สุด

ด้านสติปัญญา ต้องการผู้บริหารที่มีความฉลาด สามารถตัดสินใจได้ถูกต้องและรวดเร็ว มากที่สุด

ด้านบุคลิกภาพ ต้องการผู้บริหารที่เป็นคนมีอารมณ์เยือกเย็น สุขุม มากที่สุด

ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงานต้องการผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นร่วมแสดงความคิดเห็นมากที่สุด

ด้านลักษณะทางสังคม ต้องการผู้บริหารที่พร้อมให้ความช่วยเหลือกับผู้ร่วมงานมากที่สุด

3. สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดให้มีคุณลักษณะตรงกับความต้องการของบุคคลที่ร่วมทำงาน โดยตรงกับผู้บริหาร โรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยดี และโรงเรียนที่ได้ผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่ดีดังกล่าวก็จะเป็นโรงเรียนที่เจริญก้าวหน้า มีชื่อเสียง และมีผลผลิตคือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอน มีความพึงประสงค์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนในระดับมาก และผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนที่มีเพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์การทำงาน แยกต่างหากมีความพึงประสงค์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนมีระดับความพึงประสงค์ที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ทำการศึกษาถึงความต้องการเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียน ในแต่ละโรงเรียน โดยวิธีการศึกษาความคิดเห็นของผู้ร่วมงานในโรงเรียนโดยวิธีการสัมภาษณ์ สนทนากลุ่ม (Focus Groups)
2. ศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นจริงในปัจจุบัน กับ คุณลักษณะของผู้บริหารที่ต้องการหรือที่พึงประสงค์ว่าแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อจะได้ปรับปรุงตัว ผู้บริหารให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการหรือความพึงประสงค์
3. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหาร โรงเรียนของผู้บริหาร